

Jihočeská univerzita jako první v ČR nabídne budoucím pedagogům předmět o venkovní výuce v mateřinkách

30.10.2025 - | Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích (JU) zavedla ve spolupráci s Nadací Karel Komárek Family Foundation (KKFF) jako první v České republice nový předmět „Venkovní vzdělávání v prostřední mateřských škol“. Organizace se tím zapojily do širší systémové změny ve vzdělávání, jejímž cílem je zavádět výuku venku do pedagogického procesu a měnit pohled společnosti na toto téma. Odborníci kroky oceňují, protože ve svém důsledku mohou zlepšit kvalitu výuky v mateřských školách a pozitivně ovlivnit psychický a fyzický vývoj dětí.

Moderní pedagogika prochází neustálým vývojem. Jednou z oblastí, v níž se to v současné době doslova hemží trendy, je venkovní výuka. Příprava budoucích pedagogů je důležitou podmínkou pro její širší zavádění v českých mateřských školách. Právě tímto směrem se rozhodla jít Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, která budoucí učitelky a učitele seznámí v novém předmětu nejen s tím, proč je dobré učit venku, ale také, jak s dětmi venku správně pracovat.

„Konkrétním cílem předmětu je naučit studenty využívat venkovní prostředí mateřské školy jako přirozený prostor pro učení, hru i rozvoj dětí. Získají tak dovednosti, jak plánovat a realizovat vzdělávání venku, rozvíjet dětskou zvědavost a podporovat vztah k přírodě. Předmět je zároveň úzce propojen s praxí. Studenti navrhnou vlastní aktivity realizovatelné ve venkovním prostředí mateřské školy, účastní se exkurze do inspirativní mateřské školy DUHA Soběslav a učí se tvořit koncepci školní zahrady v duchu filozofie „Zahrada je taky třída“. Tento přístup rozvíjí tvořivost, spolupráci i odpovědnost budoucích učitelek a učitelů mateřských škol,“ „Vytvoření nového předmětu představuje jeden z dílů naší promyšleně vystavěné skládačky, do které postupně přibývají další prvky. Kromě univerzit totiž zapojujeme další relevantní aktéry a odborníky. Společně s nimi se snažíme změnit pohled na venkovní výuku napříč vzdělávacím systémem,“ „Pobyt venku u dětí v období předškolního věku je naprosto zásadním prvkem jejich zdravého vývoje. Má prokazatelný efekt například na rozvoj sociální inteligence a empatie, která nám v populaci nyní klesá. Dále pomáhá redukovat napětí a stres. Snižuje se aktivita frontální kůry mozku, která souvisí se stresem, a zároveň se snižuje hladina kortizolu, který větší stres provází,“ „Součástí systémové změny je vytvoření standardů školních zahrad. Ty mateřským školám a zřizovatelům pomohou školní zahrady koncipovat tak, aby byly kvalitní a odpovídaly nárokům a trendům 21. století,“

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích (JU) zavedla ve spolupráci s Nadací Karel Komárek Family Foundation (KKFF) jako první v České republice nový předmět „Venkovní vzdělávání v prostřední mateřských škol“. Organizace se tím zapojily do širší systémové změny ve vzdělávání, jejímž cílem je zavádět výuku venku do pedagogického procesu a měnit pohled společnosti na toto téma. Odborníci kroky oceňují, protože ve svém důsledku mohou zlepšit kvalitu výuky v mateřských školách a pozitivně ovlivnit psychický a fyzický vývoj dětí.

Moderní pedagogika prochází neustálým vývojem. Jednou z oblastí, v níž se to v současné době doslova hemží trendy, je venkovní výuka. Příprava budoucích pedagogů je důležitou podmínkou pro její širší zavádění v českých mateřských školách. Právě tímto směrem se rozhodla jít Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, která budoucí učitelky a učitele seznámí v novém předmětu nejen

s tím, proč je dobré učit venku, ale také, jak s dětmi venku správně pracovat.

„Konkrétním cílem předmětu je naučit studenty využívat venkovní prostředí mateřské školy jako přirozený prostor pro učení, hru i rozvoj dětí. Získají tak dovednosti, jak plánovat a realizovat vzdělávání venku, rozvíjet dětskou zvědavost a podporovat vztah k přírodě. Předmět je zároveň úzce propojen s praxí. Studenti navrhnou vlastní aktivity realizovatelné ve venkovním prostředí mateřské školy, účastní se exkurze do inspirativní mateřské školy DUHA Soběslav a učí se tvořit koncepci školní zahrady v duchu filozofie „Zahrada je taky třída“. Tento přístup rozvíjí tvořivost, spolupráci i odpovědnost budoucích učitelek a učitelů mateřských škol,“ popisuje Marie Najmonová, vedoucí katedry primární a preprimární pedagogiky z Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity.

Spolupráce na systémové změně

Za vznikem nového předmětu stojí spolupráce JU s Nadací KKFF. Ta dlouhodobě prosazuje myšlenku, že výuka venku, o to víc v kvalitní školní zahradě, má nezastupitelný význam pro zdravý psychický a fyzický rozvoj dětí a budování jejich vztahu k přírodě. Nadace proto sdružuje odborníky v multioborové pracovní skupině, aby společně s nimi postavila základy pro širší systémovou změnu ve vzdělávání, kterou sama iniciovala.

„Vytvoření nového předmětu představuje jeden z dílů naší promyšleně vystavěné skládačky, do které postupně přibývají další prvky. Kromě univerzit totiž zapojujeme další relevantní aktéry a odborníky. Společně s nimi se snažíme změnit pohled na venkovní výuku napříč vzdělávacím systémem,“ uvedla manažerka programu Nadace KKFF Ivana Procházková a dodala, že myšlenky jim pomáhají šířit také nadačních MŠ, které prošly v minulosti proměnou zahrady a venkovní výuku intenzivně praktikují.

Nadace v multioborové skupině nespolupracuje jen s Jihočeskou univerzitou. Schází se se zástupci dalších univerzit, státní správy (včetně MŽP, MŠMT a ČŠI), pedagogy, studenty pedagogiky, architekty i studenty architektury nebo rodiči. Práce skupiny se opírá o dlouholeté zkušenosti s tématem venkovního vzdělávání a vědecké poznatky.

Co říkají data?

„Pobyt venku u dětí v období předškolního věku je naprosto zásadním prvkem jejich zdravého vývoje. Má prokazatelný efekt například na rozvoj sociální inteligence a empatie, která nám v populaci nyní klesá. Dále pomáhá redukovat napětí a stres. Snižuje se aktivita frontální kůry mozku, která souvisí se stresem, a zároveň se snižuje hladina kortizolu, který větší stres provází,“ vysvětluje psychiatr a vyučující na 1. lékařské fakultě UK Vladimír Kmoch a dodává, že pobyt v zahradě poskytuje více smyslový zážitek, který chytré tabule ve třídách neumí nahradit.

Podle výsledků loňského výzkumu České děti venku, který nechala zpracovat Nadace KKFF, se přitom během výuky vůbec nedostane ven 34 % dětí. Důvodem je, že pedagogové nejsou dostatečně motivováni zařazovat výuku venku do rozvrhu svých svěřenců. Pomohlo by jim mít vhodné místo u školy, třeba venkovní učebnu.

Právě na nedostatečné podmínky mateřských škol pro venkovní výuku se při práci na systémové změně také myslí. *„Součástí systémové změny je vytvoření standardů školních zahrad. Ty mateřským školám a zřizovatelům pomohou školní zahrady koncipovat tak, aby byly kvalitní a odpovídaly nárokům a trendům 21. století,“* uzavřela vedoucí Oddělení strategií MŠMT Ludmila Třeštíková.

<https://www.jcu.cz/cz/univerzita/aktualne/jihoceska-univerzita-jako-prvni-v-cr-nabidne-budoucim-pedagogum-predmet-o-venkovni-vyuce-v-materinkach>